

Wetsvoorstel Adviescollege ICT-Toetsing – IAK-vragen

1. Wat is de aanleiding?

In de kabinetsbrief van 20 december 2019 (26 643, nr. 656) is door de minister van BZK aan de TK bericht dat het BIT (Bureau ICT-toetsing) zal worden omgevormd tot een permanent, onafhankelijk adviescollege, met een wettelijke grondslag, met betrekking tot ICT-projecten van de ministeries, publiekrechtelijke zbo's, de nationale politie en de rechterlijke macht. De minister reageert daarmee op een rapport over de evaluatie van het BIT (AEF-rapport), de beleidsdoorlichting BIT (TwynstraGudde-rapport) en externe evaluatie van het BIT (ABDTOPConsult). Al deze onderzoeken wijzen uit dat het BIT een positief effect heeft op de beheersing van ICT-projecten van de rijksoverheid. Een permanente status ligt volgens deze onderzoeken in de rede. Ten aanzien van de onafhankelijke positionering van het BIT wijzen de conclusies van het onderzoek op het feit dat het BIT als dienstonderdeel van BZK in theorie een risico op belangenconflicten met zich meedraagt. Omdat de omvorming, vanwege het van rechtswege vervallen van het Instellingsbesluit BIT, voor 1 januari 2021 noodzakelijk was, is het Adviescollege vooruitlopend op de wet per 31 december 2020 tijdelijk bij ministerieel besluit ingesteld.¹

2. Wie zijn betrokken?

Het Adviescollege ICT-toetsing, CIO Rijk, de departementen (waaronder de departementale CIO-offices en uitvoeringsdiensten), publiekrechtelijke zbo's, politie, Raad voor de rechtspraak, Auditdienst Rijk (ADR) en Algemene Rekenkamer (ARK).

3. Wat is het probleem?

Het onafhankelijke Adviescollege is tijdelijk bij ministerieel besluit ingesteld en dient conform bovengenoemde toezegging aan de Tweede Kamer een permanente status bij wet te krijgen.

De taak van het Adviescollege om advies uit te brengen over onderhoud- en beheeractiviteiten is in het instellingsbesluit nog onvoldoende afgebakend en zal verduidelijkt moeten worden. Uit de drie voornoemde onderzoeken is gebleken dat de complexiteit bij de vernieuwing van ICT, maar ook bij het onderhoud en beheer ervan, toeneemt en daarmee ook de bijbehorende risico's.² Op dit moment vindt interdepartementaal overleg plaats om dit af te bakenen.³ Een goede definitie wordt gezocht van vernieuwing van het ICT-landschap enerzijds en continuïteit van het ICT-landschap (onderhoud en beheer) anderzijds.

4. Wat is het doel?

Ten eerste beantwoordt het wetsvoorstel aan een behoefte uit de Tweede Kamer en volgt het de conclusies uit de eerdergenoemde onderzoeksrapporten op.⁴ Met het instellingsbesluit is hieraan reeds tijdelijk invulling gegeven. Een wet moet een duidelijke structurele verankering van het Adviescollege ICT-toetsing geven.

De permanente status van het Adviescollege ligt in de rede vanwege zijn deskundige, toetsende rol in aanvulling op die van de ADR en AR.⁵ Daarnaast vormt het Adviescollege een goed 'sluitstuk' van het CIO-stelsel: het kan als onafhankelijk, deskundig Adviescollege de ministers, zbo's, politie, de Raad voor de rechtspraak en het parlement adviseren over ICT-projecten⁶ om de slaagkans ervan te vergroten en de risico's ervan te verkleinen.

¹ Voor het eerst genoemd tijdens [AO Digitalisering](#) van 31 juli 2020.

² Kamerstukken II 26 643, nr. 656, Rapport TwynstraGudde, p. 58.

³ Op dit moment wordt door CIO Rijk samengewerkt met de CIO's van de Belastingdienst, IenW en Financiën om tot eenduidige definities te komen voor vernieuwing en continuïteit (onderhoud en beheer) van het ICT-landschap. Ook zijn andere departementen, waaronder JenV, uitgenodigd actief hieraan deel te nemen.

⁴ Kamerstukken II 26 643, nr. 613 ([26643, nr. 613](#)) (motie-Van der Molen) en brief 20 december 2019, p. 5 (Kamerstukken II 26 643, nr. 656).

⁵ ABDTopconsult, p. 26.

⁶ Brief 20 december 2019, p. 5 (Kamerstukken II 26 643, nr. 656).

Ten tweede is het doel om elke (schijn van) beïnvloeding van de adviezen van het Adviescollege te voorkomen. Uit de onderzoeken blijkt dat de onafhankelijkheid belangrijk is, ook al zijn er voor beïnvloeding van het BIT, dat een ambtelijk bureau was, geen aanwijzingen.⁷ Voor de benoemingen wordt aangesloten bij de regeling daarvan in de Kaderwet adviescolleges. Uitgangspunt is dat het voor een goede continuering nodig is om bij de benoemingen zodanig te kunnen variëren in benoemingsduur dat de leden niet steeds tegelijkertijd vervangen worden. Voor de leden die zijn benoemd bij aanvang van het Instellingsbesluit is er daarom voor gekozen om één lid voor de duur van een jaar en de voorzitter voor maximaal twee jaar te benoemen, waarbij (overeenkomstig de Kaderwet adviescolleges) herbenoeming niet meer mogelijk is, omdat de voorzitter en dat lid ook al deel uit hebben gemaakt van de Toezichtsraad van het BIT. Het derde lid dat bij aanvang voor twee jaar is benoemd, kan nog wel worden herbenoemd in het wettelijke Adviescollege, omdat zij slechts een jaar deel heeft uitgemaakt van de Toezichtsraad van het BIT.

Ten derde is het doel om de taken van het Adviescollege afgebakend en duidelijk te formuleren. Daarbij gaat het om een duidelijke omschrijving van de ICT-activiteiten waarover het Adviescollege advies kan uitbrengen. Dat zullen ICT-activiteiten zijn die het bestaande ICT-landschap vernieuwen, maar ook ICT-activiteiten zijn die zich richten op de continuïteit van het bestaande ICT-landschap. Voor de precisering van wat wordt verstaan onder onderhoud en beheer een delegatiegrondslag worden opgenomen in het wetsvoorstel. Daarnaast vinden digitalisering en beheersing van ICT-projecten en -programma's niet alleen plaats binnen het domein van bedrijfsvoering. Juist de mate van verwevenheid van beleid met ICT maakt dat een effectieve ICT steeds vaker conditioneel is voor de mate waarin beleidsdoelen gerealiseerd kunnen worden. Op grond van het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021 wordt de rol van de departementale CIO verstevigd en krijgt hij advies- en toezichttaken ten aanzien van informatievoorzieningen en digitalisering in de verschillende stadia van zowel beleidsvorming als uitvoering. Advisering door het Adviescollege over ICT-aspecten in een vroegtijdig stadium van beleidsvorming en – vaststelling in aanvulling op deze taken van de departementale CIO's kan een bijdrage leveren aan de beoordeling of het beleid met de voorgestelde ICT-condities en ICT-verwevenheid ook daadwerkelijk is te realiseren. Dan wel wat ervoor nodig is om dat alsnog voor elkaar te krijgen. Daarbij moet ook aandacht worden besteed aan de vraag hoe voorafgaande advisering door het Adviescollege zich verhoudt tot de advisering die achteraf bij onderhoud en beheer plaatsvindt.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De eenduidige advisering door een onafhankelijk Adviescollege, en met name die gericht op het lerend vermogen bij de projectuitvoering van ICT-projecten, draagt bij aan een verbetering van de beheersbaarheid van ICT-activiteiten bij de rijksoverheid, zbo's, politie en rechterlijke macht, hetgeen niet overgelaten kan worden aan de markt.

6. Wat is het beste instrument?

Instelling van een (permanent) adviescollege bij wet om de onafhankelijke positie en taak van het Adviescollege ICT-toetsing zowel ten aanzien van de minister van BZK, die verantwoordelijk is voor het goed functioneren van de rijksdienst, als ten aanzien van de overige ministers, die op grond van artikel 44 Grondwet, verantwoordelijk zijn voor hun eigen ministerie, en publiekrechtelijke zbo's als bedoeld in artikel 4 van de Kaderwet zbo's, de Raad voor de rechtspraak, de politie en het parlement te borgen. Ten behoeve hiervan is het Adviescollege al met ingang van 31 december 2020 tijdelijk ingesteld bij ministerieel besluit (Instellingsbesluit Adviescollege ICT-toetsing),⁸ waarbij de Kaderwet adviescolleges zoveel mogelijk is gevolgd. De taken van het Adviescollege worden in deze wet verder verduidelijkt en vastgelegd.

7. Wat zijn de gevolgen?

⁷ ABDTopconsult, p. 19.

⁸ [Stcrt. 2020, 61747](#)

Voor burgers en bedrijven brengt dit wetsvoorstel geen gevolgen voor hun lasten. Beheersbare ICT-activiteiten dragen bij aan een goede ontwikkeling van het ICT-landschap binnen de rijksoverheid. Overheden die gebruik maken van dat ICT-landschap, kunnen in hun werk efficiënter en effectiever hun diensten verlenen aan burgers en bedrijven. Indirect heeft de uitbreiding en versterking van de taken van het Adviescollege (voorheen het BIT) daarom positieve effecten voor burgers en bedrijven.

Voor de rijksoverheid, zbo's, politie en rechterlijke macht betekent het met name dat het risico van onbeheersbare (grote) ICT-ontwikkel- of onderhoudstrajecten *blijvend* verkleind wordt vanwege de permanente, onafhankelijke status van het Adviescollege. Het belang onderstreept het TwynstraGudde-rapport onder meer door te benoemen dat er een trend is dat de complexiteit van ICT-projecten toeneemt.⁹ Die toename is bijvoorbeeld zichtbaar op interbestuurlijke samenwerking, het toenemend belang wendbare ICT-systemen te ontwikkelen die snel kunnen inspelen op veranderingen en omvangrijke investeringsprogramma's.

⁹ Kamerstukken II 26 643, nr. 656, Rapport Twynstra Gudde.